

Aristokracija na krmilu nove nemške vlade

Tajni dogovor s junkerji in bivšim kaiserom odkrit. Von Papen liče podpore pri fašistih. Priprave za nove parlamentarne volitve. Socialisti, komunisti in demokrati tvorijo opozicijo. Demonstracije pri otvoritvi pruske zbornice

Berlin, 2. jun. — Predsednik Hindenburg je včeraj odobril listo članov "fevdalnega" kabineta, katero mu je predložil Franz von Papen, kateremu je predsednik poveril sestavo nove vlade po resignaciji Brueningovega kabineta. Člani nove vlade so prav tisti moške, katerih imena so bila na tajni listi, ki so jo prijatelji novega kancelarja in bivši visoki častniki v cesarski armadi predložili bivšemu kaiserju na sestanku v Dornu pred par tedni. Napravljene so bile le nekatere manjše izpremembe kandidatne liste, katero je odobril izgnani vladar.

Člani novega kabineta so: General Kurt von Schleicher, vojni minister. Baron Wilhelm von Gayl, notranji minister. Baron Friedrich Ebler von Braun, živilski minister. Baron Eltz von Ruebenach, minister transportacije. Dr. Herman Warmbold, minister ekonomije. Baron Constantin von Neurath, zunanji minister.

Razen dr. Warmbolda so vsi drugi člani kabineta aristokrati. Baron von Neurath, nemški poslanik v Londonu, je telefonično obvestil novega kancelarja, da sprejme pozicijo zunanjega ministra in je odpotoval v Berlin. Pozicije finančnega, delavskega in justičnega ministra so še izpraznjene. Glavni kandidati, ki bodo imenovani na ta mesta, bodo v kratkem prispeli v Berlin.

Nemška demokratska stranka je včeraj naslovila pismo predsedniku Hindenburgu, v katerem pravi, da novi kabinet ne predstavlja vlade "narodne koncentracije" in si ne sme lastiti tega naziva, ker 19.000.000 nemških državljanov, ki so glasovali za Hindenburga, pri zadnjih volitvah, niso reprezentirani v kabinetu. Dalje pravijo, da bi bilo bolje, ako se nemški narod ne bi delil v dve skupini kot za časa vojne, v patriotično in nepatriotično.

Von Papen se je včeraj pogajal z voditelji političnih strank. Dolgo se je razgovarjal z Hjalmar Schachtom, bivšim predsednikom Nemške banke, o katerem je znano, da zahteva takojšnjo razglasitev moratorija na inozemske obveznosti.

Kancelarjev glavni minister general von Schleicher je skušal pridobiti Hitlerja, voditelja fašistov, na aktivno sodelovanje z novo vlado. Schleicherjevi prijatelji se pritožujejo, da so podpisali gibanje za strmoglavljenje Brueningove vlade, ker so jih Hitlerjevi zagotovili, da so pripravljeni na kooperacijo z "idealno vlado", ki nasledil Brueningovo. Sedaj noče Hitler prevzeti nikake odgovornosti, zahteva pa razpis novih volitev, ker pričakuje, da bo njegova stranka pri teh volitvah prejela absolutno večino in tako formirala svojo vlado. Mnenje prevladuje, da je nova vlada le začasna. Prihodnje volitve bodo spremenile politično situacijo, nakar bo napočila nova doba za Nemčijo. Politični opazovalci pravijo, da von Papen ne bo mogel kontrolirati parlamenta, valed tega so potrebne priprave za nove volitve.

Nova vlada si prisvaja 235 glasov v parlamentu. Sovražniki novega režima — socialisti, komunisti in demokrati imajo 234 sedežev. Centristi in bavarška ljudska stranka, ki razpolaga s 87 glasovi, bodo odločili usodo novega kabineta. Pruska zbornica je včeraj otvorila svoje zasedanje. Da pre-

preči bitko med fašisti in komunisti, kakršna je nastala v prejšnjem tednu, je fašistični predsednik zbornice odredil močne oddelke policije, ki so obkolili in zastražili poslopje. Poslanci so zaključili, da se izvolitev pruskega premijerja odloži do 19. junija. Dasi se je policija pripravila, da potlači nemire, je vseeno prišlo do večjih komunističnih demonstracij na Potsdamer Platzu, fašisti pa so se spoprijeli s policijo in komunisti v raznih krajih Berlina.

Priprave za zdrbitev stavke

Aretacije stavarjev. Governer poslal "eksperta" v stavkovno okrožje. Trgovci odpovedali kredit

Denver, Colo. — (FP) — Stavkarji, večinoma Mehikanci, na poljih sladkorne pese se morajo boriti proti težkim oviram. Takoj po pričetku stavke so jim trgovci odpovedali ves kredit in je vprašanje prehrane izredno resen problem. Ker meščansko časopisje bojkotira stavkarje in o njih bojuje večinoma molči, je zunanja pomoč majhna.

Na zdrbitev stavke se pripravljajo tudi oblasti. Sheriff Wyatt iz okraja Weld je prišel z aretacijami na debelo. Dodaj se se aretacije vršile valed "nedredov" in "vstopa na privatno lastnino", poleg tega pa ima država Colorado tudi zakon proti piketiranju.

Serifu Wyatu je governer poslal na pomoč tudi Sam Leeja od državne milice. Oba, Wyatt in Lee, sta znana razbijalca stavk. Najbolj sta se proslavila v masakru rudarjev v Columbinu v stavki leta 1927, kjer je bilo osem delavcev ubitih.

Stavko vodijo komunisti, ki pravijo, da je zastavkalo 12.000 delavcev. Ker so ti delavci med najbolj izkoriščanimi v državi, jih je bilo valed nesadovoljnosti primeroma lahko pridobiti na stavko.

Mlad morilec ponovno obsojen v smrti

Eksekucija na električnem stolu je določena na 24. junija

Rockford, Ill., 2. jun. — Sedemdesetletni Russell McWilliams, ki je 29. avgusta lanske leto v roparskem napadu umoril William S. Saylesa, vozniaka električne železnice, je bil včeraj ponovno obsojen na smrt na električnem stolu. Sodnik Arthur E. Fisher je odločil, da se eksekucija izvrši 24. junija.

McWilliams je bil prvič obsojen na smrt 28. oktobra prejšnjega leta, nakar je obramba, kateri je načeloval Clarence Darrow, vložila priziv pri državnem vrhovnem sodišču. To je potem določilo novo obravnavo.

Zagovorniki so trdili, da je bil fant pijan, ko je izvršil dejanje, in da je imel slabo vzgojo, državni tožilec William D. Knight pa je predložil evidenco o zločinski karieri obtoženca. Dokazal je, da je fant bil že večkrat kaznovan radi roparskih napadov. Več prič je tudi izpovedalo, da McWilliams ni bil pijan, ko je bil prijet in aretiran po storjenem zločinu.

B. J. Knight, glavni zagovornik obtoženca, je po obsojbi izjavil, da bo ponovno apeliral na vrhovno sodišče, ki sedaj zaseda v Springfieldu.

Mellonova družba spet reducirala mezo

Pittsburgh, Pa. — Mellonova Aluminum Co. of America je spet odredila redukcijo mezde za deset odstotkov.

KONFERENCA ŽUPANOV V DETROITU

Sprejeli so resolucije, v katerih urgirajo svazno vlado, naj dovoli posojila za pobijanje brezposelnosti

Detroit, Mich., 2. jun. — Tukaj se je včeraj otvorila narodna županska konferenca, na katero je prišlo 32 županov iz vseh večjih ameriških mest. Sprejela je obširen program, ki zahteva od federalne vlade takojšnjo pomoč.

Resolucije, katere so odobrili načelniki mestnih vlad, ki so se odzvali povabilu detroitskega župana Franka Murphya, zahtevajo amandiranje pravil rekonstrukcijske finančne korporacije, da bo lahko dajala posojila mestnim administracijam, in uskonitev direktne federalne pomoči ter načrtov gradnje javnih del, za katere naj bi se potrošilo pet milijard dolarjev. Izvajanje tega programa bi ublažilo brezposelnost, ki še vedno narašča.

Te resolucije je predložil komitej, kateremu je načeloval župan James J. Curley iz Bostona. Konferenca je sklenila, da poseben odtok predloži resolucije kongresu in predsedniku Hooverju.

Župani so se tudi soglasno izrekli za izboljšanje permanentne narodne organizacije.

Federalna pomoč za brezposelne je bil glavni predmet diskuzije. Za to se je zlasti zavzemal newyorški župan Walker. Izjavil je, da je še skrajni čas, da se federalna vlada zagne in prevzame odgovornost, ki spada v njeno območje. Razen George D. Begola, župana v Denverju, Colo., so se vsi strinjali s Walkerjem. Begole je argumentiral, da bodo morala mesta vračati federalna posojila in da bodo s tem še bolj obremenila davkoplačevalce.

Tiskarji vztrajajo pri stari lestvici

Chicago. — Čikaška tiskarska unija št. 16 je na svojem nedavnem zborovanju sklenila, da obdrži svojo mezno pogodbo s Franklin asociacijo, to je z lastniki večine čikaških tiskarn, ki priznavajo unijo.

Ta pogodba je veljavna za pet let (do 1. junija 1934) in določa \$57 tedenske plače za dnevno delo in 44-urni tedenski delovnik, ki se mora stopnjeno znižati na 40 ur. Lastniki tiskarn, katere je zadela kriza, so apelirali na unijo, naj pristane na revizijo omenjene pogodbe, toda unija je zavrgla revizijo in vztraja, da sedanja mezda ostane. Nekateri lastniki so zaprli svoje tiskarne v Chicagu in preselili stroje v okolico, kjer ima tiskarska unija v Elginu svoje območje; mezda lestvica te unije je \$42 tedenske plače. Valed tega je nastal konflikt med tiskarskimi unijama v Chicagu in Elginu. Voditelji unije št. 16 v Chicagu pravijo, da mora-

Rudarji protestirajo proti milici

Milica protektira lastnino operatorjev, ki nočejo priznati unije

Nelsonville, O. — (FP) — Lee Hall, predsednik šestega premogovnega distrikta UMW-ja, je na shodu, katerega se je udeležilo nad dva tisoč rudarskih stavkarjev, protestiral proti pošiljanju milicnikov v stavkovno okrožje. Dejal je, da država zapostavlja unijske rudarje, ker pošilja milicnike da strlijo premogovnike družb, ki nočejo priznati unije. Omenil je, da governer ni odredil milice na premogovno polje, ko so operatorji kršili državni zakon, ki določa, da morajo rudarji imeti svojega nadzornika pri tehtanju premoga.

Hall je tudi smešil governerjev mirovni načrt, v katerem je rečeno, da operatorji ne smejo reducirati mezde \$3.28 na dan in 38 centov od tone, ne da bi ga o tem obvestili 30 dni prej. To je res premirje, toda samo za rudarje, je rekel Hall. Operatorji bi lahko v smislu tega načrta revidirali mezno lestvico vsak mesec.

Podpredsednik premogovnega distrikta je protestiral proti letalcem narodne garde, ki letajo nizko nad stavkovnimi stradalni, ki se abirajo v bližini premogovnikov. Dejal je, da je na svoje oči videl ko je neki milicnik letel samo 15 čevljev nad glavami stavkovne straže.

Samo 24 rudarjev od petsto se je vrnilo na delo, ko je kompanija, ki lastuje premogovnik Lick Run, naznanila, da bo obnovila obrat. Po tem poskusu je družba zagotovila, da bo imortirala rudarje iz drugih krajev, ako se stavkarji takoj ne vrnejo na delo.

Nekatere kompanije so obnovile obrat s stavkovskimi. Ti se vozijo na delo in s dela v avtomobilih v spremstvu oboroženih milicnikov, katere vdršujejo davkoplačevalci. Kadar bo stavka končana, bodo morali korakati peš, in to tudi v slučaju poraza stavkarjev. Delati bodo morali za nizko mezdo, v pravem suženstvu, kajti operatorji se ne bodo potem nič brigali zanje.

Eksplozija ubila mornarja na ameriški bojni ladji

Washington, D. C., 2. jun. — Pri eksploziji na ameriški topničarki Tulsa, ki se nahaja v pristanišču Amoy, Kitajska, je bil eden mornar ubit in dvanaest ranjenih. Tako se glasi poročilo mornariškemu departmentu, katerega je poslal admiral M. Taylor, vrhovni poveljnik ameriškega brodomarja v azijskih vodah. Department je odredil preiskavo.

Jo ohraniti staro plačo zaradi tega, ker je skoro polovica članov brez dela in unija jih mora podpirati. — (Češka tiskarska unija št. 330, katere člani so upošleni v tiskarni SNP, se ravna po istih pogojih kot unija št. 16.)

Inflacija dolarja prihaja v ospredje

Zagovorniki inflacije napovedujejo boj vefinancnikom. Formiranje lig po mestih

New York. — (FP) — Z organiziranjem Lige za inflacijo so ameriški vefinancniki dobili novega sovražnika, ki jim bo delal vedno več preglavice. Inflacija dolarja je namreč vprašanje, o katerem bankirji na splošnem ne marajo ničesar aliati; na drugi strani pa je sentiment za tiskanje in kovanje denarja vedno večji v državi. V svrhu, da akristalizira ta sentiment, je liga pričela z organiziranjem podružnic po vseh večjih mestih.

Kot prvi njen tajnik George W. Spayth iz Stetona, N. J., je namen tega gibanja "prezervacija bread and butter" standarda ameriškega delavstva, če potrebno tudi na račun zlate valute mednarodnih finančnih plovratov. Po zatrdilu zagovornikov inflacije je edini lahod iz krize, da vlada prične s tiskanjem in kovanjem denarja, katerega naj porabi za javna dela in v svrhu, ki bi poživile industrije.

"Produktivno industrijo se mora ločiti od finančnega reaktivstva," pravi Spayth. "Sedaj ni čas za trobentanje o balanciranju budžeta, vsaj ne dotlej, dokler se ob dobrih plačah ne upošeli milijone brezposelnih, ki danes stradajo. S pomočjo Glasu-Steaglovega zakona vlada še tiska milijone, katere daje bankirjem, da si banka samažena s denarjem."

"Zakaj ne bi torej ne natisnili nekaj milijard in jih dali delavstvu za pošteno delo pri javnih konstrukcijah? Delavci ne bodo računali nobenih obresti in tudi gledali bodo, da bo denar prišel v cirkulacijo potom nabave potrebščin."

Po njegovem mnenju je edini problem podučiti ljudstvo o dejstvih inflacije in ga seznaniti s nameni opozicije. "Inflacija bi pomagala tistim, ki so zadolženi in brezposelnim. Škodovala pa bo tistim, ki so nas s deflacijo stiskali zadnja tri leta."

Liga za inflacijo nasprotuje svlašanju dolga potom izdajanja bondev in posojil. Od tega imajo koristi le bankirji in investitorji, škodo pa davkoplačevalci, ker morajo plačevati obresti in provizije.

Sedanja fiskalna politika vlade je v resnici absurdna in imajo od nje koristi le bankirji. Vlada ima na primer kompletno kontrolo nad izdajanjem denarja, kljub temu pa ves finančni sistem dominirajo bankirji. Ako bi vlada formulirala fiskalno politiko, ki bi bazirala na pokrivanju izdatkov s dohodki, če potrebno tudi s emisijami novega denarja, bi ji ne bilo treba lakati posojil ali izdajati bondev, od katerih mora plačevati obresti in s tem zvišuje svoje obveznosti in davke.

Bankirji so seveda proti temu, ker bi potem ne mogli zongilirati na denarnem trgu kot sedaj.

Iz istih razlogov so proti inflaciji denarja. Vsek dan pa postaja jasnejše, da se brez nje ameriški kapitalizem ne bo mogel potegniti iz gospodarske močvare. Vprašanje je le, kdaj in kako se inflacija izvede. Nikdo, ki pozna situacijo, ne pričakuje, da bodo na primer farmarji kdaj poravnali svoje obveznosti. Niti ne milijoni hišnih posestnikov, ki so zadolženi. Pod sedanjimi razmerami jim ni mogoče plačevati ne obresti niti davkov.

Posledice tega so, da je v državi vedno več konkursov in pa stalno naraščanje dolga. Dežela pa je še sedaj tako zadolžena — javni in privatni dolgovi znašajo nad 160 milijard —, da bi zmogla plačevati obresti in dividende le pod razmeroma visoko gospodarsko konjunkturo. Danes pa valed krize tega ne smore in rezultat je, da se na eni strani moč bankirjev in investorjev veča, na drugi strani pa je vedno večje upropaščanje produktivnega kapitala — kmetovalstva, industrijskih ter trgovinskih podjetij, posebno manjših, in hišnih posestnikov. Slednje pa pomeni brezposelnost, ki se veča sorazmerno s likvidacijo produktivnega kapitala.

Amerika je prišla na točko, da bo morala na en ali drugi način likvidirati javne in privatne dolge, ker je obrestno breme že preveliko. To lahko stori, ako direktno črta dolge — cesar pa kapitalizem ne bo dopustil — ali pa se posluži inflacije denarja, kar je do neke meje indirektno črtanje dolgov potom anikanja denarne vrednosti in naplhenja cen produktov.

Valed močnega gospodarstva Amerike bi kontrolirana inflacija ne ogrozila deleža. To pa pomeni, da bi se obrestna mera ne smela zvišati od sedanje. Drugič bi morala vlada s inflacijo financirati le javna dela — občinska, državna in federalna — in pa nuditi kredite industrijam v svrhu zaposlitve delavcev.

Direktni inflaciji se vlada lahko isogne tudi s večjim posojilom ali bondu izdajo in doseže isti namen kot s inflacijo. To pa doseže lahko le tedaj, ako naloži tako velik davek na bogate sloje — velike dohodke in dedščine —, da pokrije vse nove obveznosti — obresti in amortizacijo dolga.

Da se država izvleče iz svoje največje krize, se bo morala vlada poslužiti enega teh sredstev, ker privatni biznes se je izkazal popolnoma nekompetentnega. Bankirji in investitorji se bodo temu gotovo upirali, ker bi to pomenilo večje ali manjše omanjanje njihove moči. Večja inflacija bi zrušila tudi zlasti standard, kar bi bil največji udarec za mednarodne bankirje in investitorje.

Gotova je ena reč. Upošteva jo sedanje razmere in bližnjo bodočnost, delavstvo in farmarji nimajo ničesar izgubiti s inflacijo, ki je po eni ali drugi obliki edino umetno sredstvo, s katerim je pod kapitalizmom mogoče soper oliviti industrije in dati zaslužka brezposelnim ter boljše cene farmarjem za njihove produkte.

Da inflacija ni nobena dobrota, ampak potrebno zlo, je tudi gotovo. V prvi vrsti pomeni za delavce težji boj za obstanek, ker se plače ne zvišujejo tako rapidno in v isti meri kot pa cene potrebščinam. Ampak med nesadostnim zaslužkom in brezposelnostjo je vendar velika razlika. Druga alternativa iz sedanjega kaosa je socializem, vsaj večja doza istega, ampak ameriško ljudstvo še ni na to pripravljeno.

Studentovska konvencija se razbila

Minneapolis, Minn. — Na slavnosti konvenciji študentov s minnesotake univerze za nominacijo predsedniškega kandidata je prišlo med reakcionarji in rebeli do tako velikega nerada, da se je zborovanje razbilo po šestih urah prepiranja.

Zborovanje so razbili Hooveri in s tem preprečili, da se niso študentje izrekli za Norman Thomasa. Ker so bili Hooveri v veliki manjšini, so svoje glasove oddali governerju Rooseveltu, ki pa je kljub temu prejel vedno več glasov kot Thomas. Pri četrtem glasovanju je za socialističnega kandidata glasovalo 446 dijakov, za Roosevelta pa 464, nakar je bilo zborovanje razbito.

Edouard Herriot, vodja radikalno-socialne stranke v Franciji in prihodnji francoski premijer.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LITRARNI SLOVENSKIH NARODNE PODPORNE ZBORNICE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Litarna slovenska (liven Chicago) in Kana-
da \$2.00 na leto, \$0.50 na pol leta, \$0.25 na četrt leta, na
Chicago in Litarno \$2.50 na leto, \$0.75 na pol leta, na in-
tervencije \$2.00.Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Litarno \$2.50 per year,
foreign countries \$2.00 per year.

One volume per quarter—published as six volumes.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be
returned.

Number of vol. for this office is limited.

PROSVETA

227-28 South LaSalle Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Po konvenciji JSZ

Milwaukee, Wis. — Vse je slo-
lepo in po načrtu. Da je slo s ta-
ko prečisto, se imamo za-
hvaliti našim sodruginjam —
da, ženske so prve, katerim gre
prihajanje. Kakor dobro discipli-
nirana armada so delale — vsa-
ka na svojem mestu, vse do
skrajnosti poštvalne in na-
vdušene za dobro stvar in veli-
ko nalogo, katero jim je pri-
pravljal odbor nahrbiti. Sicer
pa so imele tudi izvrstnega ma-
nagerja v osebi Franka Zajca,
kateri je rekel takoj na prvi se-
ji pripravljalega odbora: "Če
rečemo, da mora iti, pa bo šlo"
— in šlo je izvrstno.

Toda tudi sodrugi so izvršili
svojo dolžnost v vseh oštrih. Ka-
kor sodruginjam, tudi njim niso
bile ure nikdar predolge, do treh
zjutraj so bili v dvorani in zju-
traj zopet s kuharicami vred na
delu. Vsa čast vam, sodruginje
in sodrugji! Sedaj smo prepri-
čani, da lahko dosežemo uspehe
povsod, pri vsakem delu.

Zborovanje je nalagalo dele-
gatom in delegatkinjam ogrom-
no, težko delo, toda vse je bilo
po načrtu izvršeno. Tu pa tam
so se dvignili valovi, toda vihar
se je polegel takoj, ker je pre-
vladovala odločnost in solidar-
nost vodena po skupnih ciljih.

Banket je prinesel velik, si-
lajen uspeh. Nad štiristo udele-
žencev — svet naše naselbine je
bil zastopan — stara milwaukee-
aloga je zopet prevladovala. Ko-
lika razlika napram razmeram
komaj pred nekaj meseci!

Ogromna večina naših trgov-
cev in obrtnikov nam je naklo-
nila svoje gmočine in moralno
pomoč; vsi so nastopili složno,
navdušeni za dobro stvar. Na
banketu si jih videli, stare na-
seljence, njih soproje in otroke,
med njimi marsikoga, ki smo ga
pogrešali na naših prireditvah
zadnjih par let.

Tudi naša društva so bila do-
bro zastopana. Videli si zastopni-
ke društev, kot na primer, Brat-
ski dom št. 11 JPZS; sedem za-
stopnikov se je udeležilo banke-
ta in privabili so s seboj celo svo-
jega aldermana v osebi prvga
milwaukeekega socialističnega žu-
pana, Emila Seidla. Zastopana
so bila nadalje še sledeča dru-
štva: Bled št. 19 JPZS, Bratje
Svobode št. 7 JPZS, samostojno
društvo Viljola, sloga št. 16
SNP, Venera št. 102 SNP,
Združenje št. 104 SNP, ženski
pevski klub Planinska roža in
Bratoljub št. 254 SNP.

Predi soc. pev. zbora Naprej
so dvignili razpoloženje s svo-
jim lahkim petjem. Ker se še
niso zadostno izveščali v novi
mednarodni delavski himni, ki
se sedaj prepeva kot resnična
revolucionarna pesem razredno
svednega delavstva kričim sve-
ta, so nam zapeli staro "Marze-
ljevo," potem "Rdeči prapor" in
končno ono staro, prekrasno
"Prebujenje duhov," poleg pa
mlinskih narodnih popevk. Zbo-
rovođa Mikeš ni bil vrez varoka
tako dobro razpoložen tisti večer
— na tak zbor je res lahko po-
nosen. Banketa so se udeležili
številni mestni uradniki, med
njimi šerif, sodrug Benson, so-
drug Kraicky, alderman in o-
krajni organizator soc. stranke,
alderman S. Warda Tesch, Sei-
del, Tucker, mestni pravdnik
Raskin in državni organizator
stranke, stari sodrug Minkley.

Župan Hoan se je nahajal izven
mesta in se ni mogel udeležiti
banketa, kakor je bilo poprej
določeno, medtem ko je bil west-
allški župan, sodrug Baxter,
preveč zaposlen s številnimi
težkimi problemi, katere mu je
pustila nerešene prejšnja admi-
nistracija, da se tudi ni mogel
udeležiti.

V nedeljo popoldne se je vršil
izlet delegatov po mestu in te-
pod vodstvom F. Ermenesa, ka-
teri je stvar uredil imenitno. Ta
dan je pustil doma vso sveča-
nost, katere ga obda pri vod-
stvih pogrebov in namesto te is-
rajal izvrstno razpoloženje. Ve-
selilo ga je, ko je videl dolgo vr-
sto radodarnih in postrežljivih
rojčkov s svojimi avtomobili,
katere so dali pripravljalemu
odboru na razpolago s veseljem
in navdušenjem, da pomagajo
pri dobri stvari in tako izrazijo
staro gostoljubnost naše nase-
bine napram gostom.

Sprevod se je podal pred-
vsem do nove okrajne palače,
kjer je čakal slovenski fotograf
Frank Skok, da snema slike de-
legacije. Od tam so peljali go-
ste in delegate po vseh najvaž-
nejših točkah mesta in okolice.
Izlet se je vršil pod osebnim
nadzorstvom šerifa Bensona in
štirih deputirjev, da je imel pro-
sto pot, brez vsakih zadržkov
prometne regulacije na celi po-
ti. Tudi v tem oziru je Ermenec
vse zelo spretno uredil.

Zvečer se je vrnila zabava s
koncertom Paviljeve gošbe in
kratko igro, katero so predstavi-
ljali mladi člani kluba št. 37 v
angleškem jeziku.

Na večernem programu je zo-
pet nastopil soc. pevski zbor
Naprej in tudi ženski pevski
klub Planinska roža, kateri je
razveselil goste s izbornim pe-
tjem, pod vodstvom učitelja
Helma.

Sela ob sedmi uri zvečer v
poudeljek je bilo končano veli-
ko delo devetega rednega zbora
JSZ, kateri bo nedvomno pome-
nil novo razdobje v zgodovini te
organizacije. Po končanem zho-
rovanju, po zaključnih besedah
številnih sodrugov in sodruginj,
med katerimi je bil tudi naš star
boritelj iz Detroita, sodrug Men-
ton s soprogo kot gost na tem
zborovanju, so se posamezni de-
legati podali na pot proti svojim
domovom, medtem ko so mnogi
še ostali in se udeležili domače
zabave, katero je priredilo, da se
da tudi našim sodruginjam ku-
haricam in sodrugom, ki so vse
te dni trdo delali, priliko, da se
seznaniijo z delegati in se razve-
drijo po težkem delu zadnjih
treh dni.

Tako je minil ta velepomemb-
ni zbor s veestranskim uspe-
hom in val smo se zopet podali
na delo, v boj za boljše bodo-
nost človeštva. — Spartak.

Svarilo pred rojakom

Gowanda, N. Y. — Bilo je la-
ni meseca avgusta, če se ne mo-
tim. Ravno, ko sem prišel iz to-
varne me obišče rojak, ki je re-
kel, da je prišel iz Canaburga,
Pa., da so premogari na stavki
in če bi mu mogli dati pol dolar-
ja, da si nabavi nove čevlje. To
sem tudi storil, ker se mi je
predstavil za sosedo iz starega
kraja, doma iz Kermadine, ob-
čina Draščki, po imenu Blaž
Pruss. Nabral je krog rojakov
podnevi \$7.00, potem se pa jezil,
da se je ves dan ubijal za tako
majhno vsoto denarja. Toda, na-
mesto, da bi tisti denar porabil
v dobre stvari, je šel od tukaj
v Salamanco, kjer se ga je prav
pošteno navlekel, potem pa zo-
pet začel berščiti. Meseca sep-
tembra se je zopet pojavil tukaj,
toda, ker je pričel ženskam bi-
ti precej nadležen, so mu zapir-
vale vrata in strahu, nakar je
je seveda spet odkuril po deželi.

Dne 12. maja t. l. sva šla s so-
progo ob 7. zjutraj v tovarno na
delo. Čas pol ure že prileti soso-
dov fant, od daleč kričec, da i-

maš pred tovarno tatu v poli-
cijskem avtomobilu. Udri je v
mojo hlačo, premetal vso obleko,
se obliel in obel, vzel dva para
nocočkov, poročne prstane —
ali tu je moral nehati. Bistvo o-
ko Albine Korbar ga je opazilo,
ženske so se zbrale skupaj in za-
stražile poslopje, dokler ni pri-
šel obveščeni mož postave, kate-
ri ga je preiskal in mu pobral
kar je bilo mojega. Potem so ga
poslali za 30 dni v okrajno ječo,
kjer si sedaj ravna kosti.

Ker je Pruss tudi eden tistih
father Coxovih plavosrajčnikov,
kateri so se vozili v Washington
gledat na uro in ker ima ime na
svoji potnici zabeleženo za Blaž
Poverzanicha, sem ga vprašal,
če hodi okrog pod izmišljenim
imenom. Dejal, da ne. Mati da
se je pisala Pruss, toda on se ne.

Rojake širom Amerike opo-
zarjam na tega ptica, ker sem
slišal, da delati sploh neče, za-
mo berčati. Če pa kateri izmed
čitateljev ve kaj o njegovih pre-
bivalstvih, bi me veselilo, da mi pi-
sмено poroča. Slovenske časopi-
se se pa prosim, da ponatisejo
gori omenjeno stvar, da se ga
bodo varovali vsaj tisti rojaki,
kateri ga poznajo. — F. Mateko-
vich, 148 Beech st.

Razstava slovenske šole moder-
ne umetnosti

Cleveland, O. — Minulo nede-
ljo dopoldne sem se nameril v
Slovenski narodni dom na St.
Clairju, da si ogledam razstavo
del učencev slovenske šole mo-
derne umetnosti, ki jo vodi naš
mojster Perušek. Da govorim
odkrito — od razstave nisem pri-
čakoval bogve kaj; zato sem do-
živel prijetno presenečenje.

V razstavnem prostoru v pr-
vem nadstropju starega poslop-
ja SND sem našel mojstra Pe-
ruška v pogovoru z nekim roja-
kom; pospravim, spregovorim
nekaj besed z umetnikom ter vr-
žem, bučen pogled okrog sebe.

Prvi vtis je bil dober; dela, raz-
deljena v dve skupini, starejših
in mlajših učencev so bila raz-
vrščena v harmoničnem slogu.
Na pliko sem vzel starejšo;
edne stvarce, toda posebnega
talenta med njimi nisem opazil;

takoj se mi je zazdelo, da tem
delom manjka neprisiljenosti in
življenja (nekaj izem). Druga
skupina, dela mlajših učencev od
6 do 13 let starih, pa me je proti
pričakovanju zelo presenetila,
kajti mlajši so daleko nadkrilili
starejše učence.

Pestro, resnično življenje, bo-
gastvo barv, neprisiljenost v iz-
ražanju in umetniškem podaja-
nju so glavne karakteristike teh
del. Jaz nisem bil le presenečen,
marveč tudi zadivljen. Saj so
bile pred menoj razvrščene ris-
be (barve, svinčnik in nekaj ak-
varelov), kakršnih se ne bi smel
trgovati odraslen umetnik in ki
dokazujejo nesporno umetni-
ški talent Peruškovih mlajših u-
čencev! Jaz se jih kar nisem
mogel nagledati in če bi bilo po-
mojem, bi jih bil odnesel vsaj
en duet domov; toda mojster
Perušek mi je uljudno povedal,
da in te moke ne bo kruha; naj-
bolje stvari bo obdržal v šol-
skem rekordru ter jih poslal raz-

—Polegalec Perušek—
Japanaki minister za domače
zadeve Suzuki, vodja japonskih
fašistov, ki zahtevajo odprto
diktauro.

Neki clevelandski umetnost-
ni kritik, ki je posevil razstavo v
soboto, kar ni bil pripravljen
verjeti, da so to dela otrok med
6. in 13. letom (najstarejši uče-
nec te skupine je star 13 let).
Izrazil je mnenje, da ga hoče
mojster Perušek pošteno "po-
tegniti za nos" ter mu natvezil
na grbo "bunk." Ko ga je umet-
nik prepričal, da mu kaj takega
pač ne hodi na misel in da so ta
dela izvršili mladi učenci v res-
nici, je bil kritik zelo presene-
čen, kajti ni se bil nadejal najti
na razstavi takšnih uspešnih bi-
serov. To dokazuje, da je umet-
nik dosegel velik uspeh s svoji-
mi mladimi učenci in da je la-
hko zadovoljen s lepimi sadovi in
ponosen na svoje pridne, talen-
tirane učence.

Na razstavi je bila zastopana
tudi Peruškova hčerka, katere
dela dokazujejo, da je podedo-
vala po očetu umetniško nadar-
jenost in nagnjenje k likovni u-
metnosti.

Obiskovalcem je umetnik na
njemu lasten, poljuden način tol-
mačil in pojasnjeval pomen ali-
karij, moderne umetnosti, govo-
ril o načinu poučevanja itd.

Prihodnjo jesen se bo s pou-
čevanjem nadaljevalo — če ne
bodo nastale kakšne zapreke,
namreč finančne; upam pa, da
se bo takšnih zaprek, ki bi usta-
vile to tako uspešno započeto de-
lo. V tem oziru se popolnoma
strinjam z umetnikom, da bi bila
velika škoda, če bi morala slo-
venska šola moderne umetnosti
v Clevelandu zaradi pomanjka-
nja finančnih sredstev preneha-
ti! To se ne sme zgoditi in slo-
venska metropola v Ameriki te-
ga ne sme dopustiti! Slovensko
šolo moderne umetnosti moramo
obdržati pri življenju!

Umetniku Perušku in njego-
vim učencem dovolj!
Ivan Jontes.

Naše lokalne volitve

Chisholm, Minn. — Prošlega
maja sem čital dopis od tu, v
katerem dopisovalec omenja na-
še lokalne volitve. Pravilno je,
da se Slovani združijo glede vo-
litve, toda kdo ve kaj bomo pri-
dobili s tem, ako izvolimo našega
rojaka. Ali nam bo vsem pogo-
da? Vsekakor bi bilo umestno,
da se informiramo o vsem, kar
je v zvezi z volitvami. Tudi ne
smemo preveč kritizirati stvari,
o kateri nimamo dovolj na jas-
nem. Priporočam rojakom v sed-
mem distriktu, da dobro premi-
slijo in polsvedo o vsem, potem
pa naj storijo kot jim je drago.
Ni pa treba kričati o stvarih,
katere nam niso dovolj jasne.

Volite.

Odhodni posdravi

Terre Haute, Ind. — Ob od-
hodu v rojstni kraj na 27. ma-
ja pošiljam podpisani sestrji le-
pe pozdrave najinima soprogo-
ma M. Stifterju in A. Bozihu,
hčerkama Mary Turk in Albini
Smith, njihovima možema in
dragi Sylviji, vsem prijateljem
in znancom v Blanfordu, Clinto-
nu in Funchdorfu, Ind., ter v
Pittsburgu in Cherokeeju, Kan-
sas, posebno pa prijateljem, ki
so naju spremlili na kokodvor,
kakor tudi prijateljem v Mil-
waukeeju, Springfieldu in Chi-
cagu. Na skorajšnje veselo svi-
denje! — Katie Bozich, Annie
Stikter.

Kakšno naj bo hrana za samce?

Dobri nasveti, ki amo jih posneli iz zanimive
razprave dr. Clemenza, niso namenjeni samo
samcem, oni stalno naraščajoči skupini neče-
njenih, temveč tudi ogromnemu številu neče-
zenih žensk in prav tako številnim ženam, ki si
morajo kljub navideznim preskrbi v zakonu sa-
me služiti kruh. Število vseh teh je vedno več-
je, tako da postaja vprašanje prehrane za člo-
veka, ki ne živi v krogu rodbine, vedno važ-
nejše.

Hrana, kakršno običajno sedaj uživajo samci,
je brez dvoma neprimerna; menda nihče ni po-
mislil, da je pomoč v tem oziru zelo lahka.
Predvsem je treba vedeti, da pri nas običajna
dilema hrane na obed in večerjo ter zajtrk in
dva južna za človeka pri delu ni koristna.

Prvi zajtrk navadno ni dovolj izdaten, za
dopoldansko južino pa zmanjka časa ali pa je
prilika prepozna, tako da človeku obed še ve-
ne tekne. Mnogo boljše je, če je zajtrk izdat-
nejši in potem tudi dopoldanske južine ni tre-
ba. Poleg običajnega čaja ali kave (mlečne)
s kruhom naj se zajtrkuje še sir, namestu maj-
hnega narekna pri južini pa je dobro zamenja-
vati vrsto mesa s ribjim ali prekajenim me-
som. Važno pa je, da se glava zjutraj tudi si-
rovno sadje, salata ali sadkev. Za takšen zaj-
trk je treba sveda malo več časa, ki pa si ga
je treba izvojevati za vsako ceno. Angleži so
ta način zajtrkovanja uvedli že davno in jedo
zjutraj predvsem obilno močnatu jedi.

Kdor zajtrkuje res izdatno — s čimer ima
želodec po dolgem nočnem odmoru tudi dovolj
dela — lahko opoldne obedeje lažje stvari.
Kdor čuti potrebo za "pošten" obed, naj gre v
gostilno. Priporočljivo je, da se monotono me-
sno hrano zjutraj ali zvečer izraznava s sadjem,
sočijem in močnatimi jedmi. Kdor malo je
in je zjutraj dovolj zajtrkoval, sploh ne bo
razpoložen za obed v običajnem obsegu. Po
okusu je treba tedaj izbirati kruh s sadjem ali
orehi, kruh s kislim mlekom, izdatno rastlino
jed ali pa obložen kruh s kavo. Po piščevem
mnenju bi se moral itak človek do sitga na-
jesti samo dvakrat dnevno, in sicer zjutraj in
zvečer.

Večerjati je treba — če je prehrana urejena
po tem načelu — precej zgodaj, in sicer ne sa-
mo narezek, sir in sadje, temveč vse po vrsti
kakor po prejšnjem načinu pri obedu. Vseka-
kor je bolj priporočljivo, da človek pripravi —
če ima aparat za kuhanje — in poje večerjo
doma kot v gostilni. Prav za prav bi si moral
vsak samec znati sam pripraviti nekaj jedi;
nihče ne bo zahteval, da bi se — če misli vztra-
jati v samakem stanu — izučil kuharstva, toda
često — prej kot v 7 letih — koristi tudi tu
nekaj tega znanja. Če kupi nekaj že priprav-
ljenih jedi in si k tem naskrat pripravi še
sam, bo najbolj zadostil svojemu okusu in ra-
zen tega skrbel tudi za zdravje. Hrana je tre-
ba stalno mešati; dnevno pa mora vsebovati
sočivje in sadje.

V zadnjem času je zadevno tudi pri nas že
precej boljše. Razen gostilen, kjer skoraj po-
vsod radi ustrežejo posebnim željam gosta,
imamo za samce še razne skupne obednice,
v katerih se jedilni listi sestavljajo strogo po
načelih mešane hrane, tako da lahko vsak na-
ročnik uredi svojo prehrano čim bolj smoteno
in koristno.

Socialna in seksualna kriza

Znani strokovnjak za seksualna vprašanja
dr. Magnus Hirschfeld je pravkar dovršil dol-
go potovanje po svetu, kjer se je mudil vsega
skupaj 505 dni. Namen njegovega potovanja
je bilo študiranje socialnega in seksualnega
vprašanja v drugih deželah. Tako je obhodi
Hirschfeld od novembra 1930 do danes vse
svet od Bremena do New Yorku, od Honolulu
do Japonske, Kitajske, Filipinov, Jave in Indije,
Egipta, Sudana in Palestine, kjer je zaključil
svojo pot in se vrnil akoli Grško domov.

Dr. Hirschfeld je izjavil po svojem povrat-
ku v Berlin: Povsod vlada ne samo socialna,
ampak tudi seksualna kriza. Ta pojav ni to-
liko rezultat ljudi kofkor razmer in socialne
goložaja. Pred približno 2000 leti je bila
navada, da so se ljudje ženili, čim so dozoreli.
Dandanašnji se je ta doba povprečno pomak-
nila za deset let naprej. Zaradi te premakni-
ve v seksualnem življenju so nastala nova
vprašanja, ki jih nikakor ne gre poudenjati.
Dogmatično tega morala ne upošteva v zadost-
ni meri. Seksualna kriza je v raznih deželah
različna, kajti ljudstva imajo v raznih deželah
čisto svojevrstna naziranja, ki si čisto zelo na-
sprtujejo med seboj.

Ker se ta problem ne da meriti s subjektiv-
nim merilom, ga je treba študirati povsod na
leu mesta. Moderna znanost o seksualnem ži-
vljenju motri to vprašanje s zrelimi psiholo-
gije, biologije in sociologije. Šele vsota teh
treh panog da kompleks, ki mu pravimo: sek-
sualno vprašanje.

Kako zelo je potrebno študirati in reševati
seksualno vprašanje s vidika psihologije, bio-
logije in sociologije, dokazujejo predvsem o-
gromne dežele v Aziji, v prvi vrsti Kitajska
in Indija. Tam sta socialno in seksualno
vprašanje tesno združeni in tako zavini dru-
ga od drugega, da ju ni mogoče obravnavati
ločeno. Na Kitajskem pa se ljudje zelo zani-
majo za ureditev porokov. Izvedenec se študi-
rjaio sedevno gradivo. Povsod na Kitajskem
se kaže nedvoumna tendenca enoznatstva, med-
tem ko je v muslimanskih deželah mnogost-
vstvo še zelo čest pojav, ki ne bo tako kmalu
izginil.

—Polegalec Perušek—
Gonzales Martinez (domo), španski pristojni delavec, ki
je pred kratkim s postjo obdelal bivšega špankega kralja Alfon-
za v Marokoku.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije)

POŽARI NA VSEH KRAJIH

Ljubljana, 12. maja.

V Ljubljani je 11. maja zagorelo v podstrežju poslopja Ivana Usenika v Igriški ulici. Takoj so bili opozorjeni na nevarnost domači in ljubljanski gasilci. Na podstrežju je bilo mnogo sena in drugega dobrega goriva ter je bilo vse ostreje v nekaj minutah en sam velik plamen. Došli gasilci in sosedje so reševali pohištvo spodaj stanujočih strank na dvorišče ter napeljali cevi in pristavili lestve na streho. Gasilci so z močnimi vodnimi curki kmalu zatrli požar; pogorelo pa je vse ostreje, čim je ostalo poslopje samo nepoškodovano.

V Zadobrovi je istega dne pomoči pogorel akedjen posestnika Strusa v Zadobrovi. Ogenj se je pojavil v notranjosti akednje, kjer je bila nakopičena mrva in razno orodje. Požar se je naglo razširil in objel vse poslopje, da je bilo videti kot goreča baklja. Požar so opazili tudi v Ljubljani. Strusova stanovanjska hiša stoji v neposredni bližini in je bila velika nevarnost, da se tudi hiša vname in izpremeni v pepel. Prihiti so gasilci iz Zaloga ter z združenimi močmi lokalizirali požar na akednji, ki je ves z vsem inventarjem pogorel. Škoda ima posestnik krog 40.000 Din. Kako je požar nastal, ne vedo. Vodi se preiskava.

V ptujski okolici se vratio požari drugi za drugim. Pred nekaj dnevi je začelo zvečer goriti gospodarsko poslopje posestnika Jožeta Soka v Strelcih. Požar je popolnoma uničil s slamo krito poslopje, obstoječe iz dveh hlevov, dveh kolarnic, skednja, listnjaka in svinjakov. Zgorelo je več ton sena in slame, nekaj kokoši, razno orodje in stroji. Posestnik ima okrog 50.000 Din škoda. Tudi tu je bila v nevarnosti stanovanjska hiša, ki pa so jo gasilci iz Mokranjca rešili pred ognjem. Kako je požar nastal, tudi tu ne vedo z gotovostjo, sumijo pa, da je kdo vrgel v poslopje cigaretne ogorke ali pa da je kdo od Sokovih sovražnikov požar podtaknil.

Ogenj pri Stični. — Dne 11. maja zjutraj je začelo goriti na žagi Josipa Zajca v Ivančni gorici pri Stični. Požar je izbruhnil v velikem skladišču, v katerem so bile zložene deske razne velikosti. Došli gasilci iz okoliških vasi so požar omejili na goreči objekt, rešili žago in druge objekte. Skladišče samo pa je pogorelo do tal in je škoda zelo velika. Sreča v nesreči je, da je ostala nepoškodovana žaga.

Dekle ustrelilo do smrti, sebe ranilo. V poljski občini uslužbeni cestar in lovec Jože Sotlar je pri Sv. Križu pri Litiji v gostilni pri Cvarjerju spoznal 19-letno Rozalijo Šnikovcovo. Sotlar je star 39 let ter vdovec s štiri otroki, Rozalija pa je bila mlado, lepo dekle. Sotlar se je zaljubil vanjo in tudi dekle ga je menda rado imelo. Toda njeni starši in bratje so jo svarili pred Sotlarjem, češ, da je pač vdovec in ima otroke. Sotlar je namreč hotel poročiti se to jesen. Odgovarjanje dekletovih staršev pa sta oba smatrala za oviranje njune sreče, pa sta začela govoriti o tem, da bi si vzela življenje.

Dne 9. maja zvečer je prišel spet k Svetemu Križu ter se pogovarjal z Rozalijo v njenem domačem kraju, v Orešniku. Potem sta odšla skupaj v gostilno pri Cvarjerju, kjer sta se prvič videla. Tudi sta sedela ter se pogovarjala; Sotlar je bil zelo razburjen. Zato je Rozalija svetovala gostilničarju, naj mu vzame puško ter jo skrije. To se je tudi zgodilo. Potem pa je Sotlar zaprosil gostilničarja, da bi smela oba prenočiti v gostilni. Gostilničar jima je dal sobo nad gostilno, kjer sta oba zaljubljenca prespala noč. Zgodaj dopoldne pa so slišali ljudje iz njune sobe dva strela drugega za drugim. Pa so planili v sobo, kjer so našli Rozalijo v mlaki krvi na tleh, ob glavi pa

sta ji goreli dve sveči. Poleg nje se je zviljal na tleh v pralranjeni Sotlar. Rozalija je rani podlegla preden je dospel zdravnik iz Litije. Sotlarja pa je zdravnik spravil k zavesti ter so ga težko ranjenega odpeljali v kandijsko bolnico, kjer so mu nudili prvo pomoč ter ga upajo ozdraviti.

Sotlar trdi, da sta se z dekletom skupno hotela posloviti od življenja. To naj dokazuje tudi poslovilno pismo, ki ga je tisto jutro napisala Rozalija. Potem se je postavila k omarji, Sotlar pa je ustrlel ter jo zadel v trebuh. Potem je nastavljal sebi puško na prsi ter sprožil, a se ni zadel v srce, marveč v podpažduše.

Zegnanje z ubojem

Tam v vinorodnih krajih okrog Ljutomerja ni žeganja, da ne bi tekla tudi kri. Ljudje se za žeganje v slavo in čast božjo napijejo in koljejo. V Crensovcih — pravijo — ne mine nobeno žeganje brez klanja. Tako je bilo tudi letos.

V sosednji vasi v Žiškijh so popivali domači fantje, med katere so se vmešali tudi fantje iz Crensovcov. Med pijanimi je nastal prepir, ki pa ni prešel v pretep, ker so fantje iz Crensovcov odnesli pete. Žiskanje pa seveda za njimi, pa so jih podili, dokler se niso naveličali. Potem so se vrnili v gostilno, a spotoma so srečali 23-letnega fanta Ivana Horvata iz Crensovcov. Taki sploh ni bil v gostilni, marveč je vasoval pri nekem dekletu. Pa so ga Žiskanje kar napadli in 19-letni Matjaž Žisek je sunil z nožem dvakrat proti Horvatu. Zadal mu je na glavi dve taki rani, da je Horvat oblezel nezavesten. Fantje so ga pustili na njivi ter se vrnili v gostilno, kjer so povedali, kaj so napravili. Nekateri so šli takoj iskat Horvata na njivo, našli so ga in hoteli spraviti domov. Horvat se je zavedal toliko, da jim je povedal ime napadalca, nakar je podlegel ranam, še preden so ga dovedli domov.

Sodna komisija je ugotovila, da je dobil Horvat dva sunka z nožem v glavo: prvi mu je ranil lobanjo, drugi pa mu je prerezal lice, yratne žile in ranil sapnik. Poškodbe na vratu so bile absolutno smrtno in bi nobena pomoč ne zalegla. Napadalca in morilca so aretirali.

Takšna so žeganja v vinorodnih krajih. Prednjačijo pa Crensovc.

K dijakem uboju v Ljubljani. — Poročali smo o nesrečnem naključju, v katerem je dijak Vitomil Zupan ustrelil svojega prijatelja dijaka Fedorja Senekoviča, ko sta obiskala neko svojo znanko. Zupan je imel a seboj revolver, pa ga je v mnenju, da ni nabit, nastavljal v šali Senekoviču na sence in sprožil. Revolver je bil nabit, krogla je Senekoviča ubila. Zupan se je sam javil policiji, ki ga je aretirala. Sprva se je namreč domnevalo, da gre mogoče za nameravan uboj, ker se je dognalo, da revolver ni bil Zupanov — kakor se je sprva govorilo — marveč da si ga je izposodil od nekoga. Ko pa so zaslišali Zupana in potem še razne znance in sodočel, se je policija prepričala, da ne gre za nikako dejanje iz ljubosumnosti ali česa drugega, marveč le za nesrečo.

Zupana so izpustili iz zapora. Senekoviča so 11. maja pokopali. Spremljali so ga na zadnji poti sošolci in profesorji, med venci pa je zbuja pozornost Zupanov venci z napisom: "Nesrečnemu prijatelju — še bolj nesrečni Vitomil."

Smrtna nesreča. — V Savljah pri Jezici je padel 6-letni poletnikov sin Tonček Jesek v 25 metrov globok vodnjak ter se ubil.

Celjska avtobusna katastrofa pred sodiščem

Gotovo se še spominjate poročila o strašni avtobusni nesreči, ki se je pripetila 9. decembra lani na železniškem prelazu v Medlogu pri Celju. Celjski avtobus je v hudi megli vozil čez progo v hipu, ko je pripeljal osební vlak, ki je zadel v trup avtobusa ter ga razdejal, pri čemer je 13 oseb bilo ubitih, mnogo pa težko ranjenih. Takrat so se mnogi očitki železniški upravi, da je ona zakrivila hudo nesrečo, ker železniški prelati nimajo zapornic, toda železniška uprava ima svoje paragrafe, nanje je pokazala in očitki in obtožbe so ostale brez uspeha.

Pač pa je državni pravdnik obtožil soferja avtobusa, 32-letnega Franceta Bučarja iz Gaberja pri Celju. Ta je bil pri nesreči sam težko ranjen, a ko je okrevaj, je moral pred sodišče. Dne 11. maja se je vršila razprava.

Sofer Bučar se zagovarja, da je zaradi izredno goste megle vozil zelo počasi, da je imel prižgani obe svetilki, kar pa je malo pomagalo, in da je videl le tri do štiri metre pred seboj. Če bi bil dal strojevodja signal, bi ga bil alšal in bi avtobus pred prelazom ustavil, tako pa je opazil vlak šele, ko je bil štiri metre od lokomotive. Zavril je in zavril v stran, storil je, kar je v hipu le mogel, a nesreče preprečiti ni bilo mogoče. Potem je začel strašen tresk in se onesvestil.

Soferjev zagovornik je dokazoval, da je obtoženec brez krivde. Niti iz neprevidnosti niti zaradi neopretnosti ni prišlo do nesreče, kriva je bila gosta megla in pa železniški nezavarni prelat, kjer železniška uprava še danes ni postavila nikakih zapornic. Lahko se govori o krivdi železniške uprave, nikakor pa ne o krivdi soferja Bučarja, ki je splošno znani kot trezen in previden sofer in ki je ob nesreči tudi sam tvegaj življenje.

Sodišče je soferja obsojilo na tri mesece zapora, na najhujšo kazen za malomarnost in neprevidnost, ki je zahtevala več strice. Sodišče pa je upoštevalo vse olajševalne okoliščine, med katerimi je sodišče naštel tudi malomarnost železniške uprave, ki zaradi varčevanja ne mara namestiti na tem nevarnem križišču signalov in zapornic.

Umrla se: V Ljubljani okrajni tajnik v pokoji Leopold Seljak, pri St. Jerneju pekovski mojster Anton Lampe, v Mostju pri Mariboru so našli 56-letnega Stefana Duha mrtvega v obcestnem jarku. Spreva so našli, da gre za zločin, a ugotovili so, da je Duha umrli naglo naravne smrti.

Albert Thomas, ravnatelj Mednarodnega urada dela v Ženevi, je bil tudi odbornik upravne sveta Mednarodne zadrzne zveze. Ob njegovi nenadni smrti je Zveza gospodarskih združenj v Ljubljani pismeno izrazila svoje sožalje Mednarodni zadrzni zvezi in francoskim zadržarjem.

Strokovno organizacije in ustava španske republike

V dobi, ko delavstvo skoraj vseh dežel vodi težko obrambno borbo proti mednarodni reakciji, ki izrablja gospodarsko krizo z namenom, da oropa delavske organizacije njih temeljnih pravic, je bila v Španiji sprejeta ustava, ki upravičeno priznava veliko zaslug strokovnih organizacij in njih voditeljev za ustanovitev in utrditev republike. V vseh poglavjih ustave, če gre za civilnopravne ali javnopravne zadeve, se nahajajo važne določbe, ki označujejo one idealne zahteve, ki so bile vedno temeljne in ki predvsem prav tista načela zakonito priznavajo, katerih odpravo zahtevajo fašisti po vseh deželah v svojih programih. Če hočemo pokazati, za kaj gre v borbi med demokracijo in diktaturo in kakšne ideale ima delavstvo tam od leve pa tja do desne, ki naj bi se v tem odločilnem letu združilo k skupni obrambi, tedaj nam v to prav dobro slušijo značilne določbe, ki so bile sprejete v sedaj že odobreno špansko ustavo.

Vsako mora umeti kako velikega pomena je, če danes ta ali ona dežela ustavno določi, da "opusti vojno kot pomoček v nacionalni politiki", da se država obvezuje, da bo "spostavila pravila mednarodnega prava, s tem, da se izrecno podvrže njegovi sodstvu", da bo "država čuvala in nadzirala izvrševanje socialne zakonodaje in s tem jamčila točno za izvedbo v tem pogledu obstoječih mednarodnih konvencij", da "rod, spol, socialni razred, bogastvo, politične ideje in versko izpovedanje ne bo nikdar dajalo povoda za podeljevanje pravic", da "država ne sme skleniti nikakršnega mednarodnega dogovora, ki bi imel namen laročati politično-socialne deliktente", da je "stanovanje vsakega Španca in v Španiji živčnega tujca nedotakljivo", da "aktivni ali vojaški rezervni, ki niso najmanj deset let v pokoji, ne morejo biti kandidati za predsedništvo republike, da "člani vlad v dobi svojega poslovanja ne smejo pripadati ne direktno in ne indirektno direktorjem ali upravam kakihkoli privatnega podjetja, da se "mora izvesti edinostna šola na podlagi enotnega vzgojnega sistema" itd.

Ce bi teh splošno-upravnih državnih ustavnih določb, ki so navedene v prvem členu ustave, po katerem je "Španija demokratska republika pod režimom svobode in pravice organiziranega delovnega naroda vseh kategorij", v kateri "ishaja vsa zakonita oblast iz vseh organov naroda" (čl. 51), tedaj se moramo vprašati kot strokovničarji, katere strokovnopravne socialnopolitične in gospodarske določbe opravičujejo sodelovanje vodilnih strokovničarjev, na primer glavnega tajnika španske strokovne zveze, L. Caballera, pri ustanovitvi republike v prvem rednem ministru kot minister dela. Če to zadevo preiskujemo, našimo na članek, katerega dosledno priobčitev v sedanjem socialno kritičnem in sproči mednarodne reakcije pomeni izrecno izpoved svobodnega strokovničarja:

"Vsa Španec sme iz svoje inicijative ali ob sodelovanju drugih državljanov vlagati petičje na oblast..." "Pravica mirnih shodov brez orožja je javno priznana..." "Speciolen zakon bo vseboval določbe o zborovanjih na prostem in o manifestacijah. Vsi Španci imajo pravico do združevanja in strokovnih organizacij v različne skupne življenja" (tudi državni uradniki imajo pravico ustanavljati poklicne organizacije). Te pravice ne smejo le ozirom na javno varnost ali obrambni potrebi omejiti s posebnimi vladnim odlokom. O teh vladnih ukrepih pa se mora takoj zaslišati parlament. Če parlament takrat ne zboruje, mora biti sklican v ta namen najkasneje v osmih dneh. Če se to ne zgodi, se parlament sestane avtomatično deveti dan po izdaji dotičnega dekreta. Če so gorenje pravice ukinjene, se parlament ne sme razpuščati, dokler se ne izreče o zadevi. Ukinitve ustavnih pravic ne sme trajati brez odobritve parlamenta dalje kakor 30 dni!

O pravici in dolžnosti do dela kakor tudi o varstvu delavcev pravi ustava naslednje: "Delež vseh oblikah se smatra kot socialna dolžnost in uživa zaščito po zakonu. Republika nudi vsakemu delavcu za človečansko eksistenco potrebne pogoje. S socialnimi zakoni se ureja: bolniško, nezaposelensko, starostno, invalidsko in zavarovanje avcejev, ženstvo in otroško delo in zlasti varstvo mater, delov, dan, minimalna meza in rodbinske doklade, letni plačani dopusti, o zaposlitvi španskega delavca v inozemstvu, zadrzne ustanove, gospodarsko - pravni faktorji in produkcije, udeleževanje delavstva na vodstvu in upravi podjetij kakor tudi delež na dobičku; dalje vsa vprašanja, ki so v zvezi z varstvom delavcev..." Posebno zaščito uživa po prejšnjem režimu tako zanemarjan in izkoriščano kmetijstvo: "Republika čuva podeželsko prebivalstvo; v ta namen se med drugim izdajo zakoni o nedotakljivih in dednih posestvih, kmetijskem kreditu, odškodnini za škodo pri žetvi, produktivnih in konzumnih zadrzulah, socialnih šolah, vzornih obratih za kmetijstvo in živinorejo, namakalnih napravah in prometnih cestah na deželi."

Pot k skupnemu gospodarstvu se bo izravnila z naslednjimi določbami: "Vsa bogastva dežele, neglede v čigavi posesti so, se podreje interesom narodnega gospodarstva..." "Vsakovrstne posesti se smejo zaradi socialne koristi proti plačilu primerne odškodnine eventualno nasilno rasistiti, dokler se ne določi drugače z novim zakonom, ki bi

Prizor iz španskih homatij: dijaki demonstrirajo proti županu v Valenciji. V Španiji so lokalne stavke in frakcijski boji med strankami na dnevnem redu.

rovanih na prostem in o manifestacijah. Vsi Španci imajo pravico do združevanja in strokovnih organizacij v različne skupne življenja" (tudi državni uradniki imajo pravico ustanavljati poklicne organizacije). Te pravice ne smejo le ozirom na javno varnost ali obrambni potrebi omejiti s posebnimi vladnim odlokom. O teh vladnih ukrepih pa se mora takoj zaslišati parlament. Če parlament takrat ne zboruje, mora biti sklican v ta namen najkasneje v osmih dneh. Če se to ne zgodi, se parlament sestane avtomatično deveti dan po izdaji dotičnega dekreta. Če so gorenje pravice ukinjene, se parlament ne sme razpuščati, dokler se ne izreče o zadevi. Ukinitve ustavnih pravic ne sme trajati brez odobritve parlamenta dalje kakor 30 dni!

O pravici in dolžnosti do dela kakor tudi o varstvu delavcev pravi ustava naslednje: "Delež vseh oblikah se smatra kot socialna dolžnost in uživa zaščito po zakonu. Republika nudi vsakemu delavcu za človečansko eksistenco potrebne pogoje. S socialnimi zakoni se ureja: bolniško, nezaposelensko, starostno, invalidsko in zavarovanje avcejev, ženstvo in otroško delo in zlasti varstvo mater, delov, dan, minimalna meza in rodbinske doklade, letni plačani dopusti, o zaposlitvi španskega delavca v inozemstvu, zadrzne ustanove, gospodarsko - pravni faktorji in produkcije, udeleževanje delavstva na vodstvu in upravi podjetij kakor tudi delež na dobičku; dalje vsa vprašanja, ki so v zvezi z varstvom delavcev..." Posebno zaščito uživa po prejšnjem režimu tako zanemarjan in izkoriščano kmetijstvo: "Republika čuva podeželsko prebivalstvo; v ta namen se med drugim izdajo zakoni o nedotakljivih in dednih posestvih, kmetijskem kreditu, odškodnini za škodo pri žetvi, produktivnih in konzumnih zadrzulah, socialnih šolah, vzornih obratih za kmetijstvo in živinorejo, namakalnih napravah in prometnih cestah na deželi."

Pot k skupnemu gospodarstvu se bo izravnila z naslednjimi določbami: "Vsa bogastva dežele, neglede v čigavi posesti so, se podreje interesom narodnega gospodarstva..." "Vsakovrstne posesti se smejo zaradi socialne koristi proti plačilu primerne odškodnine eventualno nasilno rasistiti, dokler se ne določi drugače z novim zakonom, ki bi

ga sprejela absolutna večina parlamenta. Ob istih pogojih se sme vsaka druga posest socializirati. Obrati, ki služijo javnosti ali se tičejo javnih interesov, se smejo v slučajih, če to zahtevajo socialne potrebe, poddržaviti. Država sme z zakonom skleniti, da uvede nadziranje nad obratom ali celimi industrijami, če bo zahtevala racionalizacija produkcije in interes narodnega gospodarstva."

Proti zavlačevanju v Ženevi odobrenih konvencij, ki ga povzročajo vlade, kar je eden glavnih vzrokov glede počasnega uveljavljanja mednarodne delavske zakonodaje, pravi ustava naslednje: "Vsa po Španiji ratificirane in pri Društvu narodov registrirane mednarodne konvencije, ki imajo značaj mednarodnih zakonov, se smatrajo kot pravnoveljavni del španske zakonodaje in se imajo prilagoditi zakonom. Če je bila konvencija ratificirana, ki se dotika pravnega reda države, mora vlada v najkrajšem času predložiti potrebne zakone konvencije. Sprejeti se ne sme noben zakon, ki bi bil v nasprotju s mednarodnimi konvencijami, dokler niso bile razveljavljene. Inicijativo za razveljavljanje mora odobriti parlament. Narod sme za v parlamentu odobrene zakone uvesti splošno glasovanje, če se za to izreče 15% volilcev." — D. P.

NARASTANJE ZLOČINSTVA NA ANGLEŠKEM

Angleško notranje ministarstvo je objavilo statistiko, iz katere je razvidno, da se je v tej deželi l. 1930 zgodilo 147.081 zločinov — v zadnjih sto letih največje število. Bilo jih je 12.450 več nego l. 1929 in 62.784 več nego povprečno v letih 1900 do 1904.

V večini primerov je šlo za tatvine, ki jih je bilo 84.697, vlovov pa 25.937. Petina prijetih oseb je stela manj nego 21 let, dve tretjini sta bili pod 30. Notranje ministarstvo meni, da je na porast zločinov vplivala vojna, ki je skavrila takratno dečo, drugič pa gospodarska kriza. V okrajih, kjer je več brezposelnih, je tudi več zločinov. Sodniki kaznujejo zločince čim dalje strožje, vendar pa so skoraj 50 odst. prijetih hudodelcev, zlasti mladih, obsojili le pogojno. 32 oseb, ki so bile obtožene umora, je izvršilo samomor, 12 morilcev so obsojili na smrt.

Naročite Mladinski list, najbolj mesečnik za slovensko mladino!

Eksekucije bančnih roparjev. New Orleans, La., 2. jun. — Stirje bančni roparji in morilec so bili včeraj obsojeni na dvorišču tukajšnjega okrajnega zapora. Trije so bili cikadani in so oropali večje število bankar umorili nekega bančnega uradnika.

ZAHVALA

Niže podpisana se prav iskreno zahvaljuje vsem prijateljem in prijateljicam v gornjem Michiganu, ki so nama napravili presenečenje "surprise party", ob času 25-letnice našnjega zakonskega življenja dne 21. maja 1932 zvečer. Če bi se hotela vsakemu posebej zahvaliti bi vzel preveč prostora v Prosveti. Nikdar nista mislila, da imava toliko prijateljev, torej lepa hvala vsem, ki sta nama napravila tako častito in prijazno zabavo, kjer je bilo dovolj vsa ga dobrega in zbranih toliko ljudi iz Munisinga, Gladstona, Forest Lake in Shingledona, Mich., ter drugod v tej okolici. Da je bilo res veselje za vse za stare in za mlade, sta skrbela dva mlada igralca Fr. Debelak Jr. in Robert Lustik. Srčna hvala za tako lepo darilo, ki ste ga darovali v obliki srebernega sestava za kavo, kar bova imela za spomin dokler bova živa. Nadalje hvala za tako lep in fin šopitvanski keek in za vse polno drugih stvari. Zakar vam vsem skupaj najlepša hvala. Moja hči pravi: "Mama, pojdi z menoj v gledališče." Komaj sem se malo preoblekla, pa slišim vršle po dvorišču in tulenje avtomobilskih trobent in kar naenkrat vse drvi v hišo in pričenejo nam častiti na najino 25-letnico zakonskega življenja. Bili so namreč mr. in mrs. Fr. Debelak, mr. in mrs. John Knaus, mr. in mrs. Matt Kerne, mr. in mrs. Charles Laurich, mr. in mrs. L. Kar, mr. in mrs. L. Knaus, mrs. J. Kiho, mr. Joe Debelak, mr. J. Gustinčič, mr. Jerry Rant, mr. P. Mikulich, poseben se pa zahvaliva še Fr. Debelaku in Rob. Lustiku, ki sta igrala izvrstne komade in zabavala vsesto družbo. Lepa hvala učiteljici mrs. J. Kiho in našemu postmajstru L. Mikulihu, ki naju je lepo nagovoril k najini slavnosti in nama izročil dar skupnih prijateljev in prijateljic ter nam želel še datnjega življenja. Torej še enkrat naša najlepša hvala vsem skupaj. Tudi midva vam bova pomagala in bila na razpolago ob enakih potrebah in prilikah. Ne bova vas pozabila in ostanova vašina prijatelja dokler bova živa.

Vaša John in Cecilija Vesel Traunk, Mich., Box 38.

NAZNANILO IN ZAHVALA

8 točnim vsem naznanjam sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da je kruta smrt pretrgala življenje mojemu bratu

MIHAEL KALČIČU

Umrli je 9. maja 1932 po avtomobilski nesreči. Star je bil 36 let in doma je bil v Spiljane Vasi št. 15 v Istriji. V Ameriko je prišel pred 22 leti. Bil je član N.R.Z. društva št. 346, katerega članom se prav lepo zahvalim za darovani venci, ter za udeležbo pri pogrebu in bratu predhodniku za gniljiv govor ob odprtem grobu. Pogreb se je vršil po civilnem obredu dne 13. maja na pokopališču v Tacoma, Wash. Srčna hvala vsem, ki ste darovali venci in cvetlice, vsem, ki ste dali avtomobile in vsem, ki ste ga obkrali ob njegovem mrtnem odru, ter vsem, ki ste ga spremlili k zadnjemu počitku na mirnem odru. Najlepša hvala vsem skupaj in za vse, kar koli ste dobrega storili. Tudi, drugi brat, ga ščimta, poliva v miru in lakha naj Ti bode ameriška zemlja. —Zaljubljeni ostali: V Ameriki dve sestrji, namreč Marija omožena Malovic in Hosi omožena Hrvatin. V starem kraju sta in mati in še ena sestra omožena Udovic. Kellogg, Idaho.

Ostrelj proujo za mir! Pri nedavnih demonstracijah v New Yorku proti vojni je največje pozornosti vzbujala skupina otrok, ki so nosili napis: "Gradite mednarodno prijateljstvo, ne bojnih ladij!"

Ivan Jontec:

POTRES

Iz kronike velike krize

"Tako... kakor po navadi..." je izkašljala iz sebe Anica, ki se je v zadnjem hipu premislila in ni hotela povedati, da jo je oče zapodil od doma. "Slabo je, a trgovino je bolj izguba, ker ljudje nimajo denarja, na upanje je pa težko dajati. Mnogo na boljsem bi bili mi, če bi bili ostali na farmi..."

Globokar je odmahnil z glavo.

"Tudi farmarji se ne moremo več pohvaliti kakor smo se lahko prejšnje čase, ker tudi nas so stisnile kleče gospodarske krize. Čezdalej slabše je. Kaj pomaga, če vsega dovolj pridelamo, ko pa pridelki ne gredo v denar. Minulo jesen sem pustil brez maseva vsa jabolka na tleh, da so segnila, grozdja sem obral jedva polovico, ostalo sem prepustil pticem in zemlji. Ne gre, ni kupcev. Davki pa naraščajo in denar mora biti za toliko drugih stvari. Kje naj ga vzamem? Na posodo, če se da dobiti. Nu, kmalu si ga tudi sposodiš ne bomo več mogli. Banke imajo že tako preveč denarja v zemljiščih in stavbah. Jaz se poprej nisem zadovoljil, zdaj se kmalu ne bom mogel, tudi če bi se rad. Ej, hudič drži slehrega izmed nas!"

"Res," je pritrdil Jože. "In dolge pa ostre krepelje ima ta hudič."

"Bolje bi bilo za nas kljub vsemu," je vztrajala Anica. "Hrano da farmarji zemlja, gozd mu da kurivo, mleko in meso živina, kokoši..."

"Da, če bi bilo tukaj tako kot je na primer v stari domovini, ki je v gospodarskem oziru še na nižji razvojni stopnji," jo je ustavil Globokar. "Pridelaj žito, ga neseš v mlin, da ti ga predelajo v moko, kako ali ješprej, pa spečeš kruh, skuhaš žgance, močnik, kako ali ričet — ampak tukaj je treba vse to kupiti, do čim svojih pridelkov ne moreš spraviti v denar. Ej, Anica, tudi farmarjem ne prizanaša razvoj, že zdaj nas grabi za goltanec in bodočnost nam ne obeta nič sijajnega. Časi, v katerih je posameznik lahko uspeval na farmah, se počasi pomikajo v preteklost — naš čas jih bo pokopal. Prav tako bomo ali in po istem potu kakor neodvisni obrtniki, ki jih je ubila industrializacija, po isti cesti, po kateri odhajajo v zgodovino mali trgovci in podjetniki. Samo to je, da bomo morali še mnogo pretrpeti, preden bo zaključeno poslednje poglavje v tem delu knjige gospodarskega razvoja in presnavljanja. Najprej bomo izgubili vse, kar imenujemo danes svojo posest, nato pa bomo morali garati za kapitalizem, ki se bo polastil naše zemlje ter porinil tudi farmarje med proletarijat. Potem ne bo več razlike (navidezne, kajti o kakšni razliki že sedaj ni mogoče govoriti, kolikor se tiče našega položaja) med farmarjem in industrijskim delavcem."

Jože je odobravajoče prikimal: "Dobro si povedal, Globokar, vidi se, da si s pridom prebiral delavke časopise in knjige ter opazoval gospodarski razvoj naše dobi. Tudi moje mnenje je, da bo prišlo tako, razen če bi se razmere nenadoma izpremenile kakor so se na primer v Rusiji, kar pa je dvomljivo. Seveda, bolje bi bilo za vse, če bi izprememba prišla hitro, ampak vse kaže, da bo ta proces presnavljanja in prehajanja iz starega v novo precej dolgotrajen in boleč kakor ti meniš. Mase nočejo dobro sebi, ker so še preveč pod vplivom vseh mogočih uspalnih sredstev, s katerimi jih zastruplja ogromni kapitalistični propagandni aparat."

"Da, da," je pritrdil Globokar. "Ta strašna nevednost in nezavednost delavskih mas bi morala biti najprej odpravljena, potem šele bi lahko začeli sidiati novi svet na novih temeljih. Dokler..."

V pogovor se je vmešala Globokarica, prijazna ženska živahnih kretanj in veselih oči: "Ah, kaj bi toliko premlevali to prebiti krizo, rajši se pogovorimo kaj vselega, da bomo vsaj za nekaj časa pozabili vse skrbi in težave!"

"Prav imaš, mama, veselimo se in pozabimo skrbi," se je zasmejala sedemnajstletna Zofka, ki so ji bile skrbi še tuje ter se spravila nad gramofon. "Zaplešimo, da bomo boljše volje!"

Zaplesali so, toda dobre volje ni bilo k njim v vas. Veselost je bila vsa prisiljena. Toda še ta, prisiljena veselost je izginila, ko je radovedna Globokarica, ki je bila pravo nasprotje svojega moža, hotela vedeti:

"Jože, kdaj bomo pa svatovali?"

Na Aničinih ustnicah je zatrepal trpek usmev, Jože pa se je zresnil ter zmignil z rameni:

"To ni odvisno od naju, kajti če bi bilo po najinem, bi bila že poročena. Toda razmere nama niso naklonjene — kakor tisočim mladim ljudem, ki bi radi živeli pri skupnem ognjišču, a ne morejo, ker so razmere proti nam. Jaz na primer zaslužiš bomo četrtno tega, kar sem zaslužil pred tremi leti, starejša sestra dela kvečjemu po tri dni na teden in še to za mnogo manjšo mazo, mlajša sestra je doma in ne dela. Z materjo smo štirje, potreb ne manjka, denarja pa je tako malo, da skoro ni vredno govoriti o njem. Niti misliti ne smem na ženitev. Saj ne bi mogel pošteno preživeti žene in sebe! Stric, očetov brat, stanuje s svojo družino pri nas; stanišili smo se, ker skupno lažje zmagujemo najemnino in druge stroške. Stric je dozdaj delal vsak dan, zasluži seveda mnogo manj kot pred leti. Pa bi bil človek v takih razmerah mislil na ženitev? Nemogoče!"

Globokar je pritrdil: "Res je tako, Jože. Delavec se dandanes ne more niti poročiti. In kdo je kriv vsemu temu zlu in mizeriji? Nič drugi, kakor ta prekleti sistem, ki je bil sezidan na podlagi večne gonje za dobičkom. Da bi ga zlojed vzel!"

"Sami smo si krivi, ker nočemo, da bi nam bilo bolje!" je mračno menil Jože. "Ker toleriramo ta prekleti sistem! Ne ti in jaz in še nekaj pešice drugih, temveč naše mase; mi bi radi preobrat na bolje, toda kaj, ko pa sami tega ne zmoremo. Masa pa dalje caplja za kapitalističnimi laži-ufeteli in vodniki po blatu in skozi močvirja! Ej, veš, Globokar, včasih me vse tako uježi, da bi najlažje iz kože skočil, če bi kaj pomagalo... Potem pa se, seveda, zopet pomirim, spoznam, da se z glavo ne da prebiti zidu ter potrpežljivo čakam, kdaj se nam bo posrečilo vzbuditi mase iz spanja nevednosti in suženjske pokornosti. Ej, veliko mero potrpežljivosti in vztrajnosti moramo imeti v vedni zalogi!"

"Ampak, če ne bomo odnehal, kar se ne sme zgoditi, potem moramo nekega dne obstatiti pred doseženim ciljem!" je poudaril Globokar in na obrazu je bilo videti, da verjame svojim besedam. "Moramo! Danes, jutri ali pojutrišnjem, čim prej te bolje — toda prišlo bo, ker mora priti! V to sem prepričan in te vere mi nihče ne vzame!"

"Vse to je prav lepo," je žalostno vzdihnila Anica in glava ji je klonila na prsi. "Ampak čakati in trpeti je tako težko..."

Ko je Jože ustavil svoj avto pred Aničinim začasnim domom, se je dekle naslonilo nanj in njene oči, ki se je v njih odbijala zamelela svetloba počestnih svetilk, so se ovlažile.

"Jože, tako bi rada, da bi mogla živeti skupaj!..."

(Dalje prihodnjik.)

in temno. Kostja je stanoval na otoku v kraani vili. Imel je stanovanje s šestimi sobami; od teh sta bili obstanovani samo kopalnica in spalnica. V ostalih temnih sobah je vladal hud mraz. Puškin je spustil darove na baročno igralno mizico. Kostja in njegova žena, blede, sestradano sloka Ljusja, sta pogledala vreče in oči so jim čudno vzplamtele. Gostje so vstopali po vrsti drug za drugim, zamolklo kašljali in odlagali na dragoceni okrogli mahogonijevi mizi svoja darila. Po večini so bila to "izvestija" zavita polena in žarnice, stvari, ki si jih bil mogel v tistih časih odnesti iz uradnih prostorov, ne da bi bil imel kakšne stroške.

— Tovariši, — je dejal Puškin, ki je točil iz pločevinaste posode v kozarce popolnoma prozorno tekočino, — na zdravje tovariša Seržeja! — Tako je bil led prebit in zavlada je živahno razpoloženje.

V prostornem okroglem salonu je žarel velik kamin. Stiri šibke starinske mize različne oblike in velikosti so se dobesedno šibile pod težo različnih jedi. Hrib tenko narezane pečene teteline je šinil redok, očarljiv vonj. In ta hrib je pomnil čele manjšo polovico obdobja vrednega teletjega stegna. V kuhinji so pekli mlince in pogace. Gosti sinjast dim je kar poplavljal stanovanje, in smo morali natežati odpreti vrata. Gostje so se urno lotili pogac in pečenec. Hrib narezane teteline je kopnel in se krčlil. Romantična Anica; strah petrograjskih zločincev, je hodila sem in tja po šestih razsvetljenih sobah in hrepnela po godbi. Smilila se je gospodarju in ji je rekel:

— Nekdanji senator pl. Grothus v stanovanju šte. 1 ima lep klavir.

— Pojdimo k senatorju Grothusu! — je dejal odločni Puškin. A vsi so razumeli, da Grothus zdaj zmrzuje in da ne bo nič kaj postrežljiv nasproti poveljniku rdeče konjeniški divizije.

"Godbo! godbo!" — je žalostno stokala Anica, zato smo vendarle krenili v stanovanje šte. 1. Nekdanji senator, zdaj samo državljani Grothus, je pletel v kuhinji košare, ki jih je prodajal na trgu. Sprejel nas je dokaj mrzlo, a vendar vljudno. Klavir iz rožnega lesa z bronastimi venčki in lilijami je stal v kotu kuhinje; na njem so se sušile mokre hlače.

— Ernest Karlovič, je plaho pričel Kostja, — danes imamo tako rekoč rodbinsko slavnost. Ali nam ne bi posodili klavirja, Ernest Karlovič... Samo za danes, Ernest Karlovič...

— Trenutek, prosim — je segla Anica v razgovor, — če ga ne marate posoditi, ga prodajte...

— Kako to prodajte? Komu bi ga prodal? — je zamrmral omamljen senator. — Kaj se to pravi? Kako ga bomo prodal?

— No, tako, za živila, kaj? — je odgovoril Kostja še vedno nekoliko plaho.

— Dva kg slakorja v kockah! — je nestrno vzdihnila Anica.

— Ne, — je zastokal pl. Grothus, — rožni les, Bluethner... Ne.

Vsi so za trenutek obmolknili. Anica je obvisela Puškinu na roki.

— Polovica teletjega stegna, — je svedeno izgovoril Puškin.

— Polovica stegna? — se je zgrozil senator.

— Polovica... čakajte! Pokažite mu no! — Nekdo je planil po stopnicah navzgor h Kostji v stanovanje. Rožnato, lepo započeno teletje stegno na železni ponvi je kmalu obviselo v zraku pred široko odprtimi senatorjevimi očmi. Vpel se je na prste in ogledal stegno. Plaval je v soku in sladko dihalo.

— Dobro, velja, — je rekel onemogli pl. Grothus.

Dvajset ljudi je dvignilo klavir iz rožnega lesa in ga vleklo po stopnicah h Kostji. Romantična Anica je na stopnicah kar poljubljala Puškina. Klavir je s drdranjem in žalostnim stokanjem strun lezel navzgor, prišel v prvo nadstropje in običal v vratih Kostje. Dvajset mož ga je suvalo in zibalo in ga končne le potisnilo med vrata.

Za kralok čas

"Na, vzemi svoj prstan nazaj! Cutim, da nisva ustvarjena drug za drugega!"

"Torej ljubiš drugega?"

"Če že hočeš na vsak način vedeti... da!"

"Ha, potem mi povej njegovo ime!"

"Za božjo voljo! Ali ga nameravaš ubiti?"

"Neumnost! Prstan bi mu rad prodal!"

Mala Milka: "Jaz bi lada jez-dila ošlečka — osla bi lada jez-dila."

Mati (svojemu možu): "Daj, daj, vzemi otroka na ramo že vendar, da bo mir."

Ona (pred odhodom na leto-višče): "Torej, pa z Bogom. Kmalu ti bom pisala."

On: "Toda, saj sem ti dal denarja za 6 tednov."

Gospa: "Mina prinesite mi čist nož, tale je umazan."

Mina: "Kako, umazan naj bi bil? Saj je bila zadnja stvar, ki sem z njim rezala, šitovo milo!"

Stražnik (strogo): Zakaj ni-ste obstali, ko sem zapiskal?"

Mlada-šoferka: "Vi znate tako lepo piskati, da se mi je škoda zdelo, ako bi prenehali, zato sem vzpila dalje."

Malo težko bo šlo... "Očka, očka, poglej, kakšen velik pajek leze po stropu!"

"Sitnež, ne delaj takšnega hrupa zaradi enega samega pajka. Potepaj ga z nogo — in pušti me v miru!"

"Gospodična ali vas smem vprašati, koliko ste stari?"

"Zapomnite si, vi gospod, žen-aka je toliko stara, kolikor izgleda."

"Nemogoče, gospodična, tako stara pa gotovo niste."

"Trmasta hčerka. — "Rad bi zasnil vašo hčerko!"

"Ze prav. A kaj pravi ona?"

"Privolila bi, če bi vi naspro-tovali!"

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (May 31, 1932), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravčasno, da vam lista ne ustavi-mo. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen vlad napakega na-slova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopni-ki, pri katerih lahko plačate na-ročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.80 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za tla-ne \$6.30.

Za Evrope stane za pol leta \$4.50, za vsa leta pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo \$1.00 za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Upravišтво "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Po sklepu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva ali tri člane iz ene družine in iz enega naslova k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Mi prištetemo enega, dva ali tri člane iz ene družine k eni naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list pre-drag za člane S. N. P. J. List Prosveta je vsa lastnina in gotovo je akoro v vaši družini nekdo, ki bi rad čitl list vaš dan. Torej sedaj imate priliko, da se tudi vi naročite na dnevnik Prosveto. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrni. države in Kanado \$6.00	Za Cicero in Chicago je.....\$7.50
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 6.30
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 5.10
3 tednika in..... 2.40	3 tednika in..... 3.90

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storo, tedaj mora upravnišтво znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljite naročnino na list Prosveta vsoto \$.....

Ime..... Čl. društva št.....

Naslov.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

Ime..... Čl. društva št.....

Ime..... Čl. društva št.....

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerna, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA

L. Nikuln:

TELEOJE STEGNO

Jesen leta 1920. je prišel s fronte v Petrograd poveljnik divizije Puškin. Bil je ranjen. S seboj je pripeljal dvajset kil bele moke, pet kil sladkorja v kockah in teletje stegno. Puškinov vojaški sluga Malaj je varčno nosil zapечатeno pločevinasto, s svinceno zalito ročko z napisom "vnetljivo". Mesto je bilo lačno in pusto kakor snedeno jajce. Proti koncu novembra je zapadel prvi sneg in po belili ulice; opoldan je kopnel, a zvečer zopet zmrznil: akratka vreme je bilo popolnoma nedoločeno. Prav tako nedoločeno je bilo tudi naše življenje v "meatnem hotelu šte. 1." Nekateri izmed nas so morali odrediti v vojsko, na Don; dobili so pohodno opremo in po sto cigaret ter so vsak dan čakali odhoda. Med stalne goste mestnega hotela št. ena so se lahko šteli samo jaz, kosmati pesnik Razin in plavoka Anica, preiskovalna sodnica pri kazenskem sodišču. Puškin z Malajem je prišel k meni ob šestih jutraj naravnost s kolo-dvora; vrgel je na posteljo kuo-mo in kožuh in postavil v kot belo, težko sabljo nekdanje gardne konjenice. Malaj je skrbno razložil po mizi moko, sladkor, teletje stegno in poso-

do z napisom "vnetljivo". Nato se je Puškin pokrli s kožuhom in zaspal na divanu, a Malaj je krenil barant na starino. Tu-di jaz sem bil zadremal in napol-aled zamudil sejo odbora za u-stanovitve šole šepetalec. Zato pa sem še ob pravem času pri-šel k drugi seji, kjer so razprav-ljali o večernih jezikovnih teča-jih za petrograjske pomorske. Utegnil sem celo načekati stru-peno pismo državni zalogi ljud-skih knjig, ki še vedno ni posla-la 800 izvodov Romain Rollan-dovega "Jean Cristophea" in 300 pomanjkljivih izvodov sta-rega "Almanaha proletarske poezije" gledališkim knjižnicam po petrograjskih tovarnah.

Ob štirih popoldne sem se mo-ral udeležiti nujne seje agitacijskega oddelka pri društvu knji-ževnikov. A naš avtomobil, trhlj Peugeot, ki je s šoferji vred popil ogromne količine spirita, ker takrat ni bilo bencina, je ob-stal na mostu čez Nevo. Tu nas je dohitel prvi oddelk onih, ki so odhajali na Don. Korakali so pa prazni široki ulici in pre-pevali. Mi, ki še nismo bili vpoklicani, smo stali z aktivkami pod pasduho in spoštljivo zri-li spreved. Devet mojih dobrih to-varšev je še odrinilo s tem od-delkom, in samo trije so se vrni-li. Avtomobil je naposled od-povedal docela. Pritaval sem domov peš šele ob sedmih zve-

čer. Dvajset mož je posedalo na mizi, oknu, postelji in kadilo Puškinove cigarete. V oblakih dima so korakali sem in tja igralci, umetniki in Puškinovi tovariši, mladi gojenci rdeče vojske akademije, sami lačni in veseli mladci. Malaj je nalival čaj v kozarce, skledice in pločevinaste vrče. Vsi so pili čaj, ker je Puškin pripeljal tudi sladkor, in po več ljudi je čakalo na kozarce. Ob osmih zvečer so hoteli vsi v gledališče. Tedaj pa je prišla gospodična sodnica, plavoka Anica, in rek-la: — Kostja je pravkar telefo-niral. Vabi na obisk. Obhaja danes rojstni dan svojega Ser-geja.

Zato so vsi sklenili, da pojde-jo h Kostji počastit novorojenč-ka. Seveda ni bilo vsem znano, kdo sta Kostja in mali Sergej. A zvedeli so, da je Kostja naš, da slika agitacijske plakate za državno založbo in da je njegov sinček star dve leti. Razin, ki je bil kljub poeziji zelo praktič-en, ni pozabil povedati, da ima Kostja čaja, kruha in marme-lade.

— Ze prav, — je rekel Puškin in dvignil z desnice vrečo moke, z levico pa teletje stegno. Jaz sem se oprl z vrečo s sladkor-jem. Postavili smo se v vrste in dvajset nas je zapustilo mest-ni hotel.

Zunaj je bilo vlažno, polzko